

Bovendien werd de orde zoodanig in acht genomen, dat noch aan de Eerw. Rabbijn noch aan zijne gade noch aan den heer Snoek van Winschoten als oorspronkelijk ontwerper van het feest, zitplaatsen waren aangewezen, iets dat het *savoir faire* toch had bevorderd. – Tastbaar logenachtig is het, dat een onzer zoude hebben gezegd, dat wij ter zake van dien op zich zelve nietigen entrée-prijs tegen de benoeming van den rabbijn Hillesum zullen stemmen. Dit of zoodanige gezegde ware *nonsens*, eene verwarring van personen met zaken een laffe, bespottelijke, kinderachtige wraak. Wij zijn bovendien geene kiesbevoegden, wij kunnen en mogen niet stemmen, de bedoelde keus ligt geheel buiten ons, en ware het anders, wij zouden die benoeming, geschiedde zij *wettig*, uit beginsel en niet om personen handelen. Ons van de plegtigheid zelve weinig hebbende voorgesteld, had onze komst te Smilde alleen ten doel, den rabbijn te hooren prediken, omtrent wiens verheffing tot kerkelijk opperhoofd over de Israëliet te Smilde onverschillig zijn, omdat de meening goed, de zin en de daad beleefd was, terwijl wij het bovendien beter achten, goed Drentsch te spreken dan slecht Nederduitsch te schrijven. Onze woordvoerder heeft geen ogenblik den eerbied en de beleefdheid uit het oog verloren, die men aan ieder man van eer en bijzonder aan een geestelijke verschuldigd is. Hoezeer ongeletterd heeft hij zich beschaafder getoond dan den geletterde Israëliet te Smilde, want hij heeft noch gescholden, noch geraasd, noch personen aangerand, een bewijs dat beschaving niet altijd de dochter van studie en deze wederkeerig niet altoos de moeder van beschaving is. Dat onze komst te Smilde in boerenwagens plaats had, moest den schrijver aldaar geene verwondering baren, eensdeels, omdat wij tot boeren kwamen, en anderdeels omdat met dier wagens de Gorredijker zangers met hun *talentvol genie* op last van H.H. Bestuurderen des genootschaps *Thalmud Thora* werden ingehaald. – Voorts vonden wij, om redenen in ons vorig artikel ontvouwd, de vermelding dat de H.H. Mr. van der Veen en van Veen de plegtigheid hadden bijgewoond en dat eerstgenoemde beide redenaars uit puur genoegen de hand had gedrukt, laf en beneden alle gevoel van eigenwaarde.

Dat vroeger te Assen aan de huizen van niet-Israëlieten predik-biljetten werden bezorgd, zulks was eene verpligting, gerust hebbende op de Bestuurderen van zekere liefdadige vereeniging waartoe in den tijd de vele ingezetenen dezer stad behoorden en contribueerden, en, vermits dat liefdadig doel met het prediken was verbonden, zoo was de vermelding der predikbeurten eene door de deelnemers gestelde *voorwaarde*. Het vieren van het Emancipatiefeest, hoewel niet in onzen smaak vallende, was op zich zelf niet laag, niet kruipend, minstens niet zoo laag als de vermelding van *handdruk* enz. Immers er bestaat een hemelsbreed verschil tusschen kruiperij jegens *menschen* en dankbaarheid aan *God*, dat Hij de harten van Vorsten en natiën geneigd had ons een regt te hergeven, dat ons achttien eeuwen lang schandelijk was onthouden. Door dat feest godsdienstig te vieren, toonen wij ons niet erkentelijk, of laat ons liever zeggen kruipend dankbaar omtrent andersdenkenden (want deze hebben, willen zij hun vroeger liefdeloos gedrag jegens ons geheel verbeteren, evengoed belang ons als burgers te erkennen, als wij om als zoodanige erkend te worden); maar wij zijn de Heer dankbaar, dat Hij de boeijen van vooroordeel en godsdiensthaat te ons welzijn heeft gestaakt. Dat onderscheid is groot genoeg, om elk van gezonden zin dadelijk in het oog te vallen.

Zie daar, Mijnheer de Redacteur! ons antwoord aan den Israëliet te Smilde. Wij zullen voortaan over deze zaak geene pen meer tegen hem opvatten, niet omdat wij een strijd met hem vreezen (tegenover zulke *Davids* zou *Goliath* tot aan de jongste dag wel hebben kunnen blijven leven), maar omdat onze eer verbiedt ons met lieden van zoodanigen geest als zijn schrijven verraadt, in een pennenstrijd in te laten.

Assen den 20 Augustus 1852

Eenige Israëlieten